

„Povídálek“

Skupinová logopedie

Mateřská škola Březina nabízí logopedickou péči formou logopedické prevence. Pedagog (logopedická asistentka) pracuje s malými skupinami dětí.

MLUVENÍ HROU

Skupinová intervence pro děti

Kolektivní intervence dětem hrou a zábavnou formou umožňuje překonávat jejich řečové obtíže, rozvíjet jejich schopnosti a celou jejich osobnost.

V rámci kolektivní činnosti aktivita rozvíjí

- zrakovou a sluchovou perцепci, paměť a diferenciaci
- prostorovou a časoprostorovou orientaci
- rytmické cítění, rytmizaci pohybového i mluvního projevu
- hygienu mluvidel
- sociální dovednosti
- slovní zásobu

Dovednosti jsou procvičovány formou nejrůznějších didaktických her a cvičení v menší skupině.

Cílem je náprava komunikativních dovedností

- tempo řeči
- slovní pohotovost
- plynulost řeči
- celkový mluvní projev

Logopedická prevence

Správná mluva je vizitkou každého z nás, avšak zkušenosti pedagogů, klinických logopedů varují, že stále více dětí předškolního věku trápí nějaké poruchy výslovnosti. Pokud se porucha podchytí včas a dojde k efektivnímu působení nejen v MS, u klinického logopeda, ale především doma, je velké procento úspěšnosti jejího úplného odstranění. Velkou roli ve vývoji řeči hraje zájem a všímavost Vás rodičů. Využijte své role a moci, buďte všímaví, kreativní a nebojte se v případě pochyb se na nás obrátit. Z hlediska vývoje řeči přibližně kolem 7. roku končí to nejvhodnější období, aby se řeč a vůbec komunikace správně rozvinula, dítě se naučilo dobře vyslovovat a řeč i výslovnost se stačila upevnit.

Jak mohu dítěti pomoci

- mluvte s dětmi správně, čtete jim pohádky, vyprávějte si zážitky, vysvětľujte jim obsah shlédnutého filmu, aby mu rozuměly a poznávaly nová slova, buďte trpěliví a vyslechněte vyprávění svého dítěte, dejte mu příležitost mluvit, vyjádřit se...
- Nedejte na rady typu (byť od odborníka), že v 5 letech je ještě čas. **NENÍ TO PRAVDA!** (př. tříleté děti již mají hovořit, a to přinejmenším v jednoduchých větách).
- Procvičujte doma s dětmi to, co vám logopedická asistentka zaznamená do desek.
- Dítě má pomůcky potřebné k logopedické práci. K předávání informací mezi učitelkou a rodiči slouží desky, které si děti vždy nosí.

Některé zásady pedagogické prevence

- Nenutit dítě mluvit výzvami typu: *Řekni! Zopakuj!*
- Nezesměšňovat dítě opakováním jeho chybných výpovědí.
- Netrestat, nekritizovat a neupozorňovat dítě, že mluví špatně.
- Neopravovat ho, nevracet se, aby něco vyslovalo, zopakovalo, zodpovědělo správně.
- Nepřerušovat dítě při mluvení.
- Nevychytávat dítěti, že málo a špatně mluví.
- Nenutit dítě mechanicky opakovat předříkávaná slova bez pochopení jejich obsahu.
- Nenutit dítě k řečovým projevům před cizími lidmi nebo při veřejném vystoupení, pokud samo nechce.
- Nevystavovat dítě komunikačním situacím, v nichž by selhalo nebo se cítilo neúspěšné.
- Nepodceňovat ani nepřeceňovat komunikační schopnosti dítěte.
- Nestresovat dítě nedostatkem času, netrpělivostí.
- Nezapojovat dítě do činností, které v něm vyvolávají strach a úzkost.
- Nevyvozovat u dítěte správnou výslovnost narušené hlásky — to je v kompetenci logopeda.

„Pomozte nám, pomáháte tím svým dětem“.

V mateřských školách je logopedická péče, kterou zajišťuje kvalifikovaná učitelka, součástí výchovně vzdělávacího programu a zaměřuje se na logopedickou prevenci. Díky ní je možné předejít mnoha vývojovým vadám řeči. Rozvíjí slovní zásobu dětí, zlepšuje jejich vyjadřovací schopnosti, zabývá se smyslovým vnímáním, přispívá k rozvoji motorické dovednosti, a tím i k obratnosti mluvidel. Může účinně pomoci tam, kde vady a poruchy řeči vznikají na základě nesprávného mluvního vzoru, jako důsledek málo podnětného prostředí nebo jednostranně zaměřeného prostředí, nezralého sluchového či zrakového vnímání nebo neobratnosti mluvidel. A protože typickou činností předškolního věku je hra, také při preventivních logopedických aktivitách si děti společně s učitelkou hlavně hrají a mluví a mluví a hrají.

Činnosti zaměřené na výchovu řeči dětí:

- Sluchové hry
- Dechové cvičení
- Gymnastika mluvidel
- Průpravná cvičení k artikulaci jednotlivých hlásek
- Rytmizace slov, říkadel a rozpočítadel
- Zpěv a rytmizace známých písniček – hry se zpěvem
- Dramatizace pohádek – hra Na divadlo
- Grafická cvičení s doprovodnými říkadly

Sluchové hry

Děti poznávají zvuky zvířat, ptáků a zvuky různých známých činností.

Učitelka řekne dvě slova a děti poznávají, zda zní stejně či jinak (lze použít i nesmysly např. dýs-dýš).

Dechová cvičení

Nácvik usměrňování výdechového proudu (foukání do listu papíru, vatové, či polyst. kuličky, foukání brčkem do vody, dýchání si do dlaní).

Nácvik nádechu a výdechu (přivoníme ke květině, předvádíme troubení auta či houkání vlaku, foukání do větrníčku, hra s foukadlem, hra Na foukaný fotbal.

Gymnastika mluvidel

Zde je dobré, když si děti správnost nácviku kontrolují každý sám v zrcátku.

Cvičení s jazykem (tvoření špičky, ruličky, lehké vysouvání a zasouvání jazyka, předvádění Čertíka, dosahování na nos či bradu, pohyb jazyka zleva doprava atd.).

Cvičení dolní čelisti (pohyb dolní čelisti při zavřených ústech, otevírání a zavírání úst – hra Na ospalce).

Cvičení rtů (střídání úsměvu s mračením, posílání pusinek, našpulení rtů – hra Na kapříky).

Průpravná cvičení k artikulaci

Napodobování pohybů mluvidel. Motivace zvuků při vyvozování hlásek (např. Á – zíváme, Ó – divíme se, AU – to to bolí atd.)

Rytmizace slov, říkadel a rozpočítadel

Dělení slov na slabiky – nejdříve vytleská učitelka a pak děti opakují. Zvládnuto – děti vytleskávají samy (své jméno, co je na obrázku atd.). Dáváme pozor na dodržení dlouhých slabik.

Rytmizace a výslovnost říkadla – opět nejdříve předvede učitelka, poté společně s dětmi, a nakonec děti samy. Lze doprovodit i obrázky či průpravným cvičením.

Zpěv a rytmizace písniček

Při nácviku písňe postupujeme stejně jako u říkadel, ale děti rytmus vyťukávají např. ozvučnými dřívky apod. Děti doprovázíme hrou na hudební nástroj.

Dramatizace pohádky

Učitelka nejdříve vypráví pohádku sama dle obrázků a přidává i obrázky postav. Poté opakuje a už ji doplňují děti. V závěru se děti střídají a pohádku dle obrázků vyprávějí samy. Pohádku je vždy hezké si společně zahrát. Dobré je volit známé pohádky

Grafomotorika

Cvičení na uvolnění ramenního kloubu, předloktí a zápěstí v rytmu říkadel. Učitelka předvádí děti opakují. Nácvik špetky. Grafická cvičení s doprovodnými říkadly. Kreslení na volný námět – samostatné kreslení dětí (velký prostor).

Mluvit není jen vyslovovat

Vytváření jednotlivých hlásek, zejména těch artikulačně náročnějších, trvá určitou dobu. Proto nepřesná nebo odchylná výslovnost je jev pouze přechodný – vývojový. Tento jev se v průběhu dalšího vývoje, rozvojem motoriky mluvidel a sluchové diferenciaci, ve většině případů upraví. Mateřská škola je ideální prostředí pro rozvíjení dětské řeči. Paní učitelky mají široké možnosti věnovat se cíleně a opakovaně rozvoji smyslového vnímání a obratnosti mluvidel, nácviku hospodaření s dechem, rozvoji fonemického sluchu, rozvíjení slovní zásoby a vyjadřovacích schopností, což mohou provádět během celého dne formou hry.

K logopedické prevenci patří rozvoj jemné a hrubé motoriky, pracovní, hudební a výtvarné činnosti. Smyslem logopedické prevence je pak předcházení vadám v jejich celé šíři. Výchovně-vzdělávací program v MŠ podporuje všestranný harmonický vývoj dítěte a s tím i rozvoj všech řečových rovin. Mnohé děti se „rozmluví až po nástupu do mateřské školy.

Důležitý je mluvní vzor učitelky – je to jeden ze základních kamenů prevence a citlivé opravování dysgramatismů. Když 4leté dítě řekne: „Já jsem to vezmul“, učitelka mu odpoví: „Ano, ty sis to vzal“. Neměli bychom říkat dítěti, že je to špatně, ale sami zopakujeme správnou gramatickou stavbu věty. U 3 – 4letých dětí je používání nesprávných tvarů ještě v normě, ale v 6 letech už ne.

Je velmi zarážející, že mnohým rodičům nevadí špatná výslovnost dětí. Dítě je v předškolním věku, chystá se k zápisu do školy a rodiče nechtějí slyšet, že dítě tvoří hlásku „r „měkkým patrem – ráčkuje. Náprava je v tomto věku a po zafixování nesprávné výslovnosti velmi složitá a zdlouhavá.

V naší mateřské škole probíhá logopedická prevence denně a prolíná celým výchovně vzdělávacím procesem. Skupinově probíhá v ranním kruhu: děti provádějí artikulační cviky – čertík, kočička se olizuje, hrajeme pink-ponk, korýtko, startování motorky, dechová cvičení, rytmická cvičení a mnoho dalších.

Přímá náprava řeči u dětí je prováděna individuálně v 1x týdně dle rozpisu logopedických asistentek. Každé dítě má svoje desky, kde je mu zaznamenáváno procvičování té které hlásky a slovní zásoba k upevňování.

Do pátého (s tolerancí do sedmého) roku dítěte jsou chyby ve výslovnosti chápány jako fyziologický jev – POSOUZENÍ JE VŠAK INDIVIDUÁLNÍ, PODLE ROZSAHU CHYB A ZPŮSOBU TVOŘENÍ HLÁSEK. Přesto, že je vývoj výslovnosti individuální a variabilní platí pro její osvojení jisté zákonitosti:

1. samohlásky, dvojhásky
2. P, B, M, T, D, N, K, G, CH, J, F, V do 3. roku
3. L, Ť, Ď, Ň, začíná vývoj Č, Š, Ž do 4. roku s tolerancí do 5. roku
4. C, S, Z, R, Ř do 5. roku s tolerancí do 7. roku

Náprava vad řeči po 7. roce se stává delší a náročnější!